

אי ש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל

רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש כג' סיון תשע"ג: הדלקת נרות: ירושלים 04: תל-אביב: 19: 7: חיפה: 12: 7: מוצאי שבת: ירושלים: 22: 8: תל-אביב: 24: 8: חיפה: 26: 8: ר"ת: 56: 8:

פרשת שלח

איסור הוצאת דיבה

שלא לדבר לשון הרע ושלא להוציא שם רע על זולתו!

נלמד מהפסוק: "וינסו אותי זה עשר פעמים" (פרק יד-כב)
ואמרו חז"ל: בא וראה כמה גדול כח של לשון הרע. מנלן? ממרגלים. ומה המוציא שם רע על עצים ואבנים כך. המוציא שם רע על חברו על אהת כמה וכמה (ערכין שם). וצ"ב: אם הוציאו שם רע על עצים ואבנים מדוע נענשו בעונש כמה חמור? אלא משום שיש בהוצאת שם רע, חסרון נוסף, שמגנה את מעשה השי"ת. ובמיוחד חמור הדבר כשהוא נסוב על ארץ ישראל אשר בחר בה ה' וקידשה מכל הארצות.

עד כמה חביבה מעלת ארץ ישראל לפני הקב"ה, - ועל כן חמור ביותר לגנותה ולבזותה - אמרו חז"ל (במד"ר מסעי פכ"ג): אמר הקב"ה חביבה עלי ארץ ישראל יותר מן הכל. למה? שאני תרתי אותה וכו' להודיעך שאין חביבה כארץ ישראל. אמר לו הקב"ה למשה, הן הארץ חביבה עלי שנאמר "ארץ אשר ה' אלוקיך דורש אותה תמיד". וישראל חביבין עלי שנאמר "כי מאהבת ה' אתכם", אמר הקב"ה אני אכניס את ישראל שהן חביבין עלי לארץ שחביבה עלי, שנאמר כי אתם באים אל ארץ כנען.

ואולם כבר התריעו רבותינו ז"ל, וכמובא מהגאון **רבי אלחנן וסרמן זצ"ל**, שהקב"ה העניק לנו את מתנת ארץ ישראל בתנאי, והתנאי מפורש בתנ"ך: "ויתן להם ארצות גויים בעבור ישמרו חוקיו" (תהלים קד-מד) ואם מבטלים את התנאי גם המתנה בטלה!

דברים נוקבים בחומרתם כתב רבי אלחנן וסרמן במכתב משנת תרצ"ח [ואקטואליים לימינו]: "כבר אמרתי, והנני חוזר ואומר כי רוח החופשיות השורה בישוב החדש בארץ הקדושה, הוא הגורם הראשי לכל הצרות שהתרגשו ובאו עליהם... וכפי שאומר הרשב"ם בפרשת עקב (דברים יא-): "הארץ הזאת טובה מכל הארצות לשומרי מצוותיו ורעה מכל הארצות ללא שומרים". אם עוברים על מצוות התורה, ארץ ישראל היא המקום המסוכן והאיום ביותר בעולם."

"כאשר גירש סנחריב את עשרת השבטים והושיב בא"י את הכותים, עובדי עבודה זרה, התנפלו עליהם האריות. אותם כותים השתחוו לעבודה זרה גם בעבר, בארץ מולדתם, ושמה לא באו עליהם לטרפם. מה נשתנה עכשיו? מבאר הכתוב: כי "לא ידעו את משפט אלוקי הארץ" (מלכים ב-ז, כו), הם לא ידעו שבארץ ישראל ההנהגה העליונה אחרת מבשאר ארצות, כי ארץ ישראל היא פלטרין של מלך ואינה מקיימת עוברי עבירה."

החפץ חיים כתב באחת מאגרותיו, [לפני יותר ממאה שנה], כי הקושי אינו להכנס לארץ ישראל אלא לשרוד בה! פעמיים בעבר ישבו יהודים בארץ ישראל אולם נאלצו לעזובה מפני חטאייהם. ניתן להחזיק בארץ ישראל רק אם שומרים את התורה!

ברכתו של הגרי"ל דיסקין...

באחת התקופות, לפני עשרות בשנים, התגלעו סכסוכים פנימיים קשים בכלל חשוב וידוע בירושלים, כתוצאת דיבה רעה אשר הוציאו בעלי לשון הרע על סדרי התנהלות הכולל, באזני יהדות פולין. לרגל המשבר שנוצר, עשרות משפחות בישוב היו צפויות לחרפת רעב, מאחר שכל קיומם התבסס על תמיכת הכולל, ועלולה היתה פרנסתם להתמעך בין גלגלי המחלוקת שהלכה ונתפשטה.

בימים ההם עלה לירושלים הגאון **רבי יהושע מקוטנא** זצ"ל עם חתנו הגאון **רבי חיים אלעזר וקס** אב"ד פיעטריקוב זצ"ל. הם אמרו לחקור את המצב מקרוב. פנה אז הגאון **רבי יהושע לייב דיסקין** זצ"ל אל הגאון מקוטנא ואמר לו לאמר: הנני לברך אותך בברכת משה ליהושע יי-ה יושיעך מעצת המרגלים", מוציא דיבת הארץ.

רבה של קוטנא הבין היטב את משמעות הברכה ועמדתו של הגרי"ל כלפי כל העסק, ועל כן שינס את מותניו להשקיט את מוציא הדיבה ולא עזב רבה של קוטנא את ירושלים עד אשר נתיישרו כל ההדורים ומשפחות הכולל ניצלו מחרפת רעב.

עמוד אש

שמחים ומשתוקקים לארץ חמדה

הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל היה אומר שמצות ישוב ארץ ישראל אינה צריכה להראות כעול עלינו מפני שנצטוונו על כך, אלא אדרבה, שמחים ומשתוקקים אנו לישב על אדמת הקודש של ארץ חמדתנו וכלשון הגרי"א ז"ל באגרתו: "אשר עליונים ותחתונים מתאווים לשכון בה".

ואולם דאב רש"י על אלו שהעלו לראש מעיניהם את ארץ ישראל ולא את קיום התורה, ואמר בזה"ל: "מה נואלו אלו השמים את הדגש על ארץ ישראל, ולא על קיום מצוות התורה והלא בכל ליל פסח אומרים הם במו פיהם "אילו נתן לנו את התורה ולא הכניסנו לארץ ישראל, דיינו" וכי אין אזניהם שומעות את אשר פיהם דובר?!"

חכו ממתקים-נג

ככל שירבה אדם בלימוד התורה וקיום המצוות, כן יגדל להיטיב בכך עם אנשי מקומו!

נלמד מהפסוק "היש בה עץ אם אין" (פרק יג-ב)

ופירש רש"י: היש בה עץ - אם יש בהם אדם אשר שיגן עליהם בזכותו. ואמרו חז"ל בגמרא: הכי קאמר להו [=כך אמר להם] משה לישראל, ישנו לאותו אדם [איוב] ששנותיו כעץ ומגין על דורו כעץ (בבא בתרא טו.). וכתב בעל התורה תמימה לפרש ש"עץ" הוא תואר לצדיק לפי הנדרש בגמרא (תענית כה:): על הפסוק: "צדיק כתמר יפריח כארז בלבון ישגה" מה אוכל טעמו מחליף, אף צדיק. וכן על הפסוק "כרז צילם מעליהם... אל תראום" (יד-כ) הביא רש"י: "סר צילם" - מגינם וחזקים, כשרים שבהם מתו, איוב שהיה מגין עליהם (סוטה לח). והכלי יקר מצא רמז לכך: סר "צילם" בגימטריה "עץ".

תורתו ותפלתו של הצדיק - מקור הבטחון, השפע והברכה לעולם

כוחו של הצדיק בלימוד התורה וקיום המצוות מהווה את מקור הברכה והשפע בעולם בכל המובנים. גם הגנה תמידית מפני האויב וגם בהשריית הבטחון והשלום בארץ. גם בשפע היבול והפירות בארץ וגם באריכות ימים בעולם הזה ובריאות אושר ועושר. כמפורש בפסוקי התורה (בפרשת בחקותי) וכנאמר על סגולת לימוד התורה "אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד"

לפיכך, כאשר מנתה המשנה (פאה פ"א מ"א) את אותם דברים נשגבים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעוה"ב כמו כיבוד אב ואם וגמילות חסדים והכנסת אורחים וביקור חולים וכו' משום שיש בהם הטבה עצומה לזולת, הן לכלל והן לפרט. ציינה המשנה ביניהם גם את הדבר העולה על כולנה בהטבתו והוא "תלמוד תורה כנגד כולם". שכן אין זו רק מצוה נשגבה שבהן אדם למקום, אלא יש בה גם הטבה עצומה בין אדם לחברו ובין אדם לעצמו. כאמור.

ועד היכן מגיע כח תורתו של תלמיד חכם מובא **בבעל הטורים** על הפסוק "ויהי בארבעים שנה" (דברים א-ג) בזה הלשון: ב' במסורה. ויהי בארבעים "מגן אם יראה ורומח בארבעים אלף בישראל" (שופטים ה-ח) לומר: אם יהיה תלמיד חכם אחד בין ארבעים אלף, אין צריכים לא מגן ולא רומח כי תלמיד חכם מגין עליהם מאויביהם (תנא דבי אליהו פרק י), דאיירי התם בתלמיד חכם שנתאמר לבי לחוקקי ישראל, והכא נמי כתיב בתריה ענין התורה שנאמר "הואיל משה באר את התורה" עכ"ל.

וכך גם בכח תפלתו של הצדיק להגן ולהציל, כדברי חז"ל בילקוט שמעוני על הפסוק הנאמר במלחמת מדין "אלף למטה אלף למטה" (במדבר לד-ד) יש אומרים שני אלפים מכל שבט ושבט ויש אומרים שלשת אלפים, שנים עשר אלף חלוצי צבא, ושנים עשר אלף שהיו משמרים כליהם, ושנים עשר אלף לתפלה. נמצאנו למדים עד כמה התפלה חיונית לנצחון.

הקב"ה שמוח שבכח תורתו מבטלים גזירותיו

כידוע בכח תורתו ותפלותיו של הצדיק לבטל גזירות רעות [ומאידך, מובא במד"ר (איכה): אימתי המלכות גוזרת גזירה וגזירתה מצלחת בשעה שישראל משליכים דברי תורה לארץ. וכבר שאל הנביא (ירמיה ט-יא) "על מה אבדה הארץ?" ויאמר ה' על עזבם את תורת...]. ואף שכבר נגזרה ח"ו רעה על האדם, בכח תורתו ותפלתו של הצדיק לבטלה, כפי שחזינו בכל הדורות.

עפ"י ביאר הגר"ש אלישיב זצ"ל בטוב טעם את דברי הגמרא (ברכות ה.): בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם, אדם מוכר חפץ לחברו, מוכר עצב [שנאלץ למכור] ולוקח שמח. אבל הקב"ה אינו כן, נתן תורה לישראל ושמח וכו'. ותמוה: מה הדמיון? הרי אדם שמוכר חפצו לא נשאר אצלו מאומה, אך הקב"ה שנתן תורה וכו' נחסר כביכול להקב"ה מכך!!

וביאר הגר"ש: הרי עתה ע"י שנתן הקב"ה תורה לישראל יש בכח הצדיק לבטל גזירות שגזר הקב"ה, והיה צד לומר שיהא כביכול עצב שמבטלים גזירותיו, ועל כך מלמדים אותנו חז"ל שאעפ"י שמח הוא.

החובה לכל בן ישיבה בזמננו - "לא תעמוד על דם רעך!"

אחר שנתברר לנו גודל כח תורתו ותפלתו של הצדיק להגן ולהציל. ומאחר שגלוי לכל בר-דעת המצב המסוכן בו שרוי עם ישראל בארצו, ככבשה אחת בין שבעים זאבים טורפים, כאשר מאות מליוני ערבים עם ארסנל נשק אדיר, זוממים בשנאתם הגלויה להשמיד רח"ל, ואשר בדרך הטבע ועל

כוחה של לימוד תורה לרפא ולהציל

סיפר הגר"י זילברשטיין שליט"א מעשה שסיפר רבי יעקב מנקיס זצ"ל (מגדולי תלמידי סלבודקה): כשלמד בסלבודקה, היה שם בחור מבני הישיבה שחלה במחלת הטיפוס, ומצבו הורע מאד עד שנהיה חולה אנוש ומסוכן. למחלה זו לא היה בזמנו כל טיפול.

הזמינה הנהלת הישיבה רופא ידוע בשום ד"ר פיינברג מקובנה שיבדוק את החולה. כאשר ראה את מצבו של החולה התבטא ברוגזה: "מדוע הזמנתם אותי? אני יכול לרפא את החיים, אבל לא את המתים... איני רואה כל תקווה לישועתו..."

ביום שישי לאחר תפלת שחרית הכריז הסבא מסלבודקה שעל כל בני הישיבה להשאר בהיכל הישיבה כי רוצים למסור להם דברים חשובים מאדונינו הטי"ז. ואז סיפר להם את הסיפור הידוע על הטי"ז (שסיפר הגאון רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל בספר נפש החיים על אשה צדקנית שביקשה מהטי"ז שיתפלל על בנה החולה ודחה אותה, ולבסוף הפצירה בו שישע כמח תורתו, ואכן נענה ואמר לה שהדברי תורה שעוסק בהם עם תלמידיו נתונים במתנה לזכות רפואתו של הילד, והילד נתרפא.) וביקש שכל אחד מבני הישיבה ילמד עתה מחצית השעה לרפואתו של החולה פלוני בן פלונית.

באותה עת היו בישיבה כשלוש מאות וחמישים בחורים שנתממו מיד ללמוד לרפואת חברם החולה, ומספר הרב מנקיס כי להפתעת הכל הוטב מצבו של הבחור בהדרגה עד ששב לאיתנו.

מה חשוב יותר...?

יהודי תלמיד חכם התייצב לפני החזן איש ונפשו בשאלתו: "יש לי שתי הצעות למשרות שונות, האחת לשמש מגיד שיעור בישיבה קטנה, ואמנם גם אם לא אלך לשם, ישנם מספיק אברכים המתאימים לזה, ולא תשאר הישיבה בלי ר"מ. והמשרה השניה היא להיות משגיח כללי על כל הכשרות בארץ ישראל מטעם הרבנות, ובה ודאי שלא תקח הרבנות בן תורה זולתי. וממילא למעשה רק בידי האפשרות לטהר את כל ארץ ישראל בכשרות המאכלים. במה אבחר?"

שאל אותו החזן"א: "ואם תהיה מגיד שיעור בישיבה קטנה, האם יהיה בכחך להשפיע לפחות על שני בחורים שישבו וילמדו גם ב"בין הזמנים" כמו באמצע הזמן?" השיב הלה: "נראה לי שיהיה בכוחי להשפיע כך".

אמר לו החזן איש: "אם כן, דע לך, ששני בחורים שישבו וילמדו ב"בין הזמנים" כמו באמצע הזמן, חשוב הרבה יותר מלהכשיר את כל ארץ ישראל! **מעשה איש**

זכות הצדיקים להגן

בשנת תשכ"ז לפני שפרצה "מלחמת ששת הימים" כשהישוב בארץ ישראל היה שרוי בצרה גדולה, בפחד ואימה ממה שעתיד לקרות, בחר הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל עשרה אברכים מצוינים מחכמי ישיבת פורת יוסף שיהיו יושבים ועוסקים בתורה ללא הפוגה ביום ובלילה עד שיעברו ימי החירום, מבלי שיתענינו כלל בשום דבר חיצוני אפילו לא בחדשות היום.

הרב צדקה הסביר את מעשהו בנימוק הבא: "הרי אפילו בסדום הרשעה, אם היו בה עשרה צדיקים היה הקב"ה נושא פנים בגללם לכל הדור! כל שכן אצלנו, אם נושיב עשרה צדיקים לעסוק בתורה רצוף ולהסיח דעת מכל הסובב אותם בימי חרדה ומתח כאלו, שזכותם יכולה להגן על כל הדור".

עפ"י זאת ליהודה

המשך - זיכוי והטבה לרבים

פי כל אמת הגיון, אין כל סיכוי נגדם ו"אם ה' לא ישמור עיר שוא שקד שומרי".

ומאחר שלדאבון הלב אותם צדיקים, לומדי הישיבות והכוללים, שבכוח תורתם ותפלתם להגן ולהציל כהבטחת התורה, הם מתי מעט בארצינו, נמצא שכל אחד מהם הוא יקר המציאות שנוצרה בארץ, כאשר הרוב הגדול עדיין משתמטים, לצערינו, מלשאת בנטל עול התורה והמצוות להגנת העם והארץ, ומתעלמים ביודעין מהמפורש בתנ"ך, אותו תנ"ך שכל העולם מכיר בו.

על כן אחריות כבידה מוטלת על כל בן תורה, לשאת בעול אחינו בית ישראל ולמצות את כל יכולתנו בתורה בתפלה ובמצוות, כדי להגן על העם מפני אויביו המבקשים להכחידו, ובכך לקיים חובתו: "לא תעמוד על דם רעך" [ואף ש'רעך' לא מבין, בגודל ברותו, לא את הסכנה שנמצא בה, ולא את אמצעי הצלתו, אין זה פוטר אותך מלהצילו].

דברים נוקבים בענין זה כתב הגאון **רבי אלחנן וסרמן** זצ"ל: אמרו חז"ל (סנהדרין ג.ג.): "מנין לרואה את חברו טובע בנהר, או ליסטים באין עליו שחייב להצילו? תלמוד לומר לא תעמוד על דם רעך". הדין הזה נאמר, כשרואה לאדם אחד מישראל בסכנה, וכל שכן אם רבים מישראל נמצאים במצב סכנה, וק"ו אם כל עם ישראל טובע בים צרה, כמו בימינו, כמה גדולה החובה על כל אחד מאתנו להשתדל בכל מאמצי כוחו להושיעם! אך כיצד נושיע?

העצה היחידה היא: להשתדל להפיץ תורה בישראל, זו עצת ה'. ושם עצה אחרת להצלתנו לא תועיל, וכתוב "ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך" (דברים כג-טו). ואם הקב"ה שב מאחרנו, שמסיר את שמירתו מאתנו, אין בכח שום גברא להצילנו.

"מזה נוכל להבין" - מסיים רבי אלחנן - "כי המסייע להפצת תורה [בראש ובראשונה כשלומד הוא עצמו] ממילא הוא מסייע להצלת ישראל! והעומד מרחוק ואינו מסייע, עליו כתוב לא תעמוד על דם רעך. ולהיפך, אלו המפיצים כפירה אצלנו, הם רודפים ממש על כולנו, כי הם הם הגורמים לכל הבא עלינו בעת הזאת, והדמים הנשפכים מישראל כעת, יפלו עליהם". עכ"ל ר' אלחנן. (הובא בקובץ מאמרים ואגרות)

"תורה מגנא ומצל'א"

בשנת תרע"ב עלה רבי שאול משה זילברמן זצ"ל (אב"ד וירשוב) פעם ראשונה לארץ ישראל. הוא עמד להפליג באניה היוצאת מנמל אודיסה, ויצא לשם מפולין ברכבת.

על אם הדרך, באחת התחנות, היה צורך להחליף את הקטר. משום מה לא חיברו הפועלים אל הרכבת את הקרון האחרון, שהיה ריק מאדם, ובתוכו ישב האב"ד רבי שאול משה לבדו, שקוע בלימוד, מבלי שיבחין מה מתרחש בחוץ.

הרכבת יצאה לדרכה, הקרון נשאר עומד כל הלילה בתחנה, ורבי שאול משה בראותו ש... לא נוסעים, שקע יותר ויותר בלימוד התורה ולא פסק פומיה מגירסיה.

רק לפנות בוקר נודע גדל האסון שאירע: הרכבת שיצאה בערב, שבה אמור היה לנסוע אב"ד וירשוב, התחפכה מעל הפסים וכמעט כל נוסעיה הרוגים ופצועים. עובדי התחנה ואנשים מן הסביבה, ערלים, באו כולם לראות את ה'יראבין' היהודי שבחשגחה פלאית ניצל ושרד בחיים.

מרבצי תורה מעולם החסידות

אל התחבר לרשע

להתרחק מאנשי רשע, שלא להיות מושפע ממעשיהם ודרכם הרעה!

נלמד מהפסוק: "ויקרא משה להושע בן נון יהושע" (פרק יג-טז)

וכתב רש"י (מהמד"ר): **התפלל עליו י-ה יושיעך מעצת מרגלים**. וכן בפסוק **"ויעלו בנגב ויבא עד חברון" (יג-כב)** דרשו חז"ל בגמרא (סוטה לד): **"ויבואו" מיבעי ליה? אמר רבא, מלמד שפירש כלב מעצת מרגלים והלך ונשתטח על קברי אבות והתפלל שינצל מעצת מרגלים נמצאנו למדים, כי אף האדם הגדול ביותר, חושש מהשפעה השלילית של סביבתו. ולכן התפלל משה על יהושע, ולכן פרש כלב, והתפלל על קברי אבות שינצל מעצת המרגלים. ואם כך בגדולי עולם, על אחת כמה וכמה בכל אדם.**

הרמב"ם (פ"ו מדעות ה"א) כתב: **"דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו וחבריו, נוהג כמנהג אנשי מדינתו. לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים, ולישב אצל החכמים תמיד כדי שילמוד ממעשיהם, ויתרחק מן הרשעים ההולכים בחושך כדי שלא ילמוד ממעשיהם"**.

בכך ביאר רבי אברהם חיים מזלוטשוב זצ"ל את אמרת חז"ל באבות (פ"ד ב) "הוי רץ למצוה ובורח מן העבירה... ועבירה גוררת עבירה". תמה רבי אברהם חיים: וכי רק מפני שגוררת עבירה צריך לברוח מן העבירה!?

אלא כך ביאורם של דברים: אפילו אתה עצמך רחוק מעשיית עבירה אלא ראית אחרים חוטאים, ואינך יכול למונעם, ברח מן העבירה. התרחק מהם. כי עלולה עבירה שלהם לגרור עבירה שלך...

כיצד יש להתרחק מן הרשעים? אמר על כך הגאון רבי מיכל פיינטשיין זצ"ל משל בשם הגרי"ז **סולובייצ'יק** זצ"ל:

משל לרכבת עמוסה קרונות ובה הרבה אנשים, שירדה מן הפסים, והיא נוטה להתהפך ולהדרדר ולשקוע בתוך הביצה הטובענית. הרי כל היושבים בתוך הרכבת נמצאים בסכנה גדולה, ופחד מות אופף את כל ישותם. והנה אחד מן הנוסעים מתחכם ואומר: "אני יעמוד על הספסל, וכך אהיה גבוה יותר מכל שאר האנשים, ובוזה אנצל..." הלא לשוטה יחשב! וכי תחבולה זו תעזור לו להנצל הרי הרכבת תשקע בודאי, והוא ישקע עמה... הדרך היחידה להנצל היא לחמוק ולעזוב את הרכבת בטרם תשקע, ולעבור לרכבת אחרת שתקח אותו למחוז חפצו.

והנמשל: כאשר הרכבת של הרשעים יורדת מן הפסים, סרו מן הדרך הישרה, לא מספיק שישארו האנשים הטובים ברכבת זו, ורק יגביהו עצמם, עליהם לעבור לרכבת אחרת, רכבת כזו העולה במסילה התורנית בית ה'.

"אם נהגת כשורה אין לחשוש"

סח מנהל חינוכי: "במוסדי היה בחור מקולקל שהסית והדיח וקילקל אחרים. בלית ברירה הרחקתי אותו והוצאתי אותו מהמוסד. הגיעה אמו והתחננה בדמעות שליש שאחוס עליו, עליה ועל משפחתה, ואחזיר אותו. היא התיפחה ולבי נכמר. אמרתי לה: "אשקול בדברי".

"ולמה אמרתי כך? כי חששתי ממה שמסופר בגמרא (כתובות סב): על רב רחומי, שכל ימות השנה שקד על תלמודו בישיבה. ובערב יום הכיפורים היה שב לביתו. פעם נמשך בתלמודו ולא הבחין בזמן שחולף, אשתו המתינה לבואו, ומשלא הגיע הזילה דמעה. ובאותה שעה קרס הרצפה מתחת לרגליו ונפל לקומה שמתחתיה ומת.

"ושואלים: במה היה אשם? והרי גם היא ציפתה לבואו ובוודאי לא היתה רוצה במותו. והרי זה רק הוסיף לה צער על צערה?! ומבארים כי זהו כוחה של דמעה! (או בלשון אחרת: פגיעה בזולת היא כמו אש ואש בטבעה שורפת) ואם כן חששתי גם אני מפני דמעותיה של האם האומללה..."

"בצר לי עליתי לביתו של הגרי"ש אלישיב זצ"ל וסחתי בפניו את מצוקתי. השיב לי הגרי"ש נחרצות: "אם נהגת כשורה, וכפי שכך היית צריך לנהוג, אין לך לפחד מדבר! קללת חינוס לא תבוא (משלי כו-ב) ודמעת חינוס לא תזיק!"

עפ"י ישא ברכה

זמי בעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

עין טובה !

יותר מאתנו, ואין לך מה להצטער!"

באחרית ימיו, כאשר העלה הרב יוסף צבי גוביץ את זיכרונותיו עלי ספר 'הנידון לחיים' (הוצאת פלדהיים) לא פסח על סיפור נפלא זה. אך עוד לפני שאנו מגיעים אל סופו אי אפשר להתעלם מתגובתה המרשימה של הסבתא לנוכח סכום מכוּבד שירד לטמיון:

כמה טוב לב! כמה אופטימיות ברוכה! כמה עין טובה! כמה מכל המעלות הללו מונחות במשפטים הקצרים שאמרה לבתה: "את התכוונת לטובה"; "רצית להינצל מחילול שבת", "מהשמיים סידרו כך שהכסף יגיע לידי מישהו שאולי זקוק לו יותר מאתנו"...

האם כולנו היינו מסוגלים לגלות כזו שלוה וגבורת נפש נוכח הפסד כספי גדול?!

* * *

חלפו מספר ימים. אמי עבדה באותה תקופה בחנות הלבשה במרכז העיר - מספר שעות מידי יום. והנה נכנסת לחנות אלמנה צעירה עם ארבעה ילדים קטנים, כדי לקנות להם בגדי חורף, ובפיה סיפור:

"לא תאמינו איזה נס קרה לי בערב שבת! החורף הולך ומתקרב, והייתי מאוד מודאגת מהיכן יהיה לי הכסף להלביש את ילדי הקטנים בבגדים חמים לקראת החורף הקר!"

אנו יודעים שהאקלים הקריר ביותר ביבשת, מאפיין את צפון אירופה ומזרחה. אקלים שמתאפיין בחורפים קרים בעלי טמפרטורות נמוכות, לעתים אף באופן קיצוני! נקל מאוד לתאר את הרעד שאחזו באלמנה וילדיה האומללים נוכח הקור העז...

"ביום שישי אחרי הצהריים" - המשיכה האלמנה וסיפרה- "התכסו השמים בעבים כהים ונעשה חשוך כמעט כמו בלילה. באותו בוקר תליתי כביסה לייבוש ופחדתי שירד גשם והכביסה שלי תירטב, ולכן יצאתי לחצר כדי לאסוף מהר את הכביסה.

"במהלך האיסוף נפל אחד הסדינים. התכופתי כדי להרימו, והנה בין השיחים מונחת מעטפה עם שטרי כסף!"

"אינני יודעת כיצד להודות להקב"ה, ששלח לי את הכסף הזה, כדי שאוכל להלביש את ילדי לקראת החורף!"

משפחתו של הרב יוסף צבי גוביץ זצ"ל התגוררה בעיירה 'ברגסז' במזרח אירופה. עיירה שהייתה מפורסמת בגידולי ענבים המשובחים. בבעלות סבו היה יקב יין עם מכונת סחיטה "משוכללת" שפעלה על בסיס כח חשמלי - אך זה כבר לא קשור לענין...

והנה סיפור שאהב לספר:

בערב שבת אחת - כך סיפרה אימו מרת ברכה ע"ה - בסוף עונת הסתיו, שלחה אותה סבתא למרכז העיר לגבות סכום כסף בערך של כמה מאות דולרים. היא הייתה אז כבת ארבע עשרה, וזו הייתה הפעם הראשונה שהחזיקה סכום גדול שכזה.

הם גרו בפרברי העיר, סמוך לכרמי הענבים, מרחק חצי שעת הליכה מהמרכז.

אמא פחדה מאוד שתאבד חלילה את הכסף ומיהרה הביתה. אך באמצע הדרך התקדרו לפתע השמים ונעשה חשוך. באותם ימים לא היו נפוצים שעוני יד כפי שבימינו, ואמא נבהלה מאחר שחשבה שכבר נכנסה השבת - והיא מחללת אותה ח"ו בהחזיקה ביד כסף!

בדיוק עברה אז ליד בית קטן מוקף גדר שיחים, והיא החביאה את המעטפה עם השטרות בין השיחים. מתוך תכנון לחזור במוצאי שבת ולאסוף את הכסף.

לאחר שהכסף עבר "הטמנה" לכבוד שבת קודש, המשיכה בדרכה הביתה. אך לפתע ויהי ערב ויהי בוקר: השמים התבהרו!

אמא הבינה, שהעננים הכהים הם שגרמו לחשיכה אך השבת עדיין לא נכנסה. בעצם עדיין יום שישי! מיד פתחה בריצה חזרה למקום שבו החביאה את הכסף אך שוד ושבר - הכסף איננו!

חיפשה וחיפשה אך הכסף לא נמצא.

* * *

כאשר נכנסה הביתה זלגו הדמעות מעיניה ללא הרף. היא התקשתה לספר את אשר ארע. אך סבתא טובת הלב - מרת מינדל שיינפלד ע"ה - הרגיעה אותה ואמרה כך:

"את התכוונת לטובה, רצית להינצל מחילול שבת. אבל מהשמיים סידרו כך שהכסף יגיע לידי מישהו, שאולי זקוק לו

הליגה למלחמה בשחפת ובמחלות ריאה בישראל – סניף ירושלים ע"ר

רח' שרי ישראל 5 ת.ד. 1008 ירושלים טל: 02-5380936 פקס: 02-5375618

אנו שבים ומוודיעים על הפקת המהדורה המיוחדת לשומרי מצוות, של הספר 'הדרך הקלה להפסיק לעשן'. הספר שכבר זכה לתפוצה של 7 מיליון עותקים בעולם, הודפס בסבסוד הליגה. אפשר להשיג במחיר מסובסד – כמו כן ברצוננו לפרוס נקודות מכירה ביתיות ברחבי הארץ (מה שיחסוך מהרוכשים את דמי המשלוח). מתנדבים שמוכנים למכור את הספר בביתם - ללא מטרת רווח - נא לפנות למספר הנ"ל וזכות הרבים תלויה בידיכם!

בשבוע הבא, נפרסם בעזרת ה' בעלון "איש לרעהו" – בריאות ורפואה" את רשימת המפיצים בכל הארץ אשר אפשר יהיה להשיג אצלם את הספר – עדיין במחיר ההשקה. תודתנו לפונים ולמסייעים.